

Фінансові інновації та регуляторні зміни грошового обігу в умовах цифровізації

Предмет дослідження – сучасні зміни й новації грошового обігу в умовах цифровізації, переформатування підходів до його регулювання та стандартизації.

Метою статті є вивчення особливостей сучасного грошового обігу у міжнародній і вітчизняній практиці, оцінювання впливу цифровізації на зміну структури грошового обігу у контексті змін регулювання та стандартизації.

Методологія проведення роботи – методи когнітивної діалектики й систематизації пізнання забезпечили дослідницьку спрямованість роботи. Методи порівняння, аналізу і синтезу були базовими при вивченні положень неокейнсіанства й монетаризму, що відобразилось у їх комбінованому та/чи розподільному застосуванні. Водночас методи коротко- і довгострокового прогнозування дали можливість визначити перспективи і тенденції нової структури грошового обігу; методи спостереження та формалізації спонукали до формулювання фокусованих проміжних і загальних висновків.

Результати роботи – розглянуті питання впровадження фінансових інновацій поєднано з розвитком фінансових технологій. Це інституційний вектор наявних змін в умовах цифровізації. Такі зміни модернізують грошовий обіг в частині як його технологічності, так і розширення спектру сервісних пропозицій. В сучасних умовах одним з базових питань постає фінансова безпека платіжних та інвестиційних трансакцій.

Обґрунтована необхідність фокусованого державного регулювання грошового обігу і підтримки впровадження нових фінансових технологій. Транспарентність грошового обігу водночас є формою забезпечення безпечності проведення операцій, коли капітал і ресурси мають первинного власника і кінцевого бенефіціара.

Проаналізовані підходи до міжнародної і європейської практики підтримки фінансових і сервісних інновацій, до регулювання і стандартизації бізнес-угод в системі грошового обігу з використанням криптовалюти.

Підкреслена позитивна роль цифрових валют центробанків у легалізації грошового капіталу. Обґрунтована необхідність посилення: а) державного регулювання обігу віртуальних і криптоактивів; б) стандартизації грошового обігу задля забезпечення його транспарентності. Модернізація грошового обігу покликана визначити можливості і перспективи його нової структури, легітимного допуску учасників до операцій на ринках капіталу.

Висновки. Фінансові технології і нові фінансові інструменти модернізують грошовий обіг, насичують сервісними можливостями інвестиційний і споживчий попит, грошові системи стають більш гнучкими операційно. Це відбувається як інструментально, так і через зниження бар'єрів доступу до фінансових послуг. Інклюзивність розвитку і співіснування економічних контракторів забезпечується в значній мірі прогресом фінансових технологій.

У сучасному світі оновлення фінансових систем без цифровізації і фінтеху неможливе. Сфери обігу грошей і використання криптовалют технологічні новації стосуються безпосередньо, зокрема в частині платіжного та інвестиційного сервісу. Криптовалютні ринки з часу своєї появи – з 2016 року, інструментально змінили грошовий обіг. При цьому транспарентність і регульованість грошового обігу з присутністю криптовалют на сьогодні ніяк не є достатніми. Цифрові валюти центробанків (CBDC) покликані змінити цифровий ландшафт грошового обігу і забезпечити його транспарентність.

Міжнародна фінансова, платіжна системи будуть перебудовані, вже перебудовуються. Цифрові активи центробанків (після тестування) і приватні криптовалюти (після офіційної легалізації) стануть переважною формою розрахунків та збереження резервів. Вивчення та впровадження цифрових національних валют центробанками держав – це позитив, і не лише регуляторний, а й ширше – інституційний, наслідки якого будуть незабаром відчутними для всіх причетних сторін. В Україні пер-

спективними напрямками фінансово–технологічних змін є подальша цифровізація грошового обігу і фінансових послуг, впровадження нових технологій обслуговування фінансовими установами клієнтів і партнерів, посилення кібербезпеки при здійсненні інвестиційних та платіжних операцій.

Ключові слова: фінансові інновації і технології, грошовий обіг, секторальна структура грошового обігу, цифровізація, платіжний сервіс, інвестування, цифрові валюти, криптовалюти, фінансова безпека, державне регулювання, стандартизація, модернізація.

VOLODYMYR KORNEEV

Financial innovations and regulatory changes in monetary circulation in the context of digitalization

The subject of the research are modern changes and innovations in monetary circulation in the context of digitalization, reformatting approaches to its regulation and standardization.

The purpose of the article is studying the features of modern monetary circulation in international and domestic practice, assessing the impact of digitalization on changing the structure of monetary circulation in the context of changes in regulation and standardization..

The methodology of the work – methods of cognitive dialectics and systematization of knowledge provided the research focus of the work. Methods of comparison, analysis and synthesis were basic in the study of the provisions of neo–Keynesianism and monetarism, which was reflected in their combined and/or distributive application. At the same time, methods of short– and long–term forecasting made it possible to determine the prospects and trends of the new structure of monetary circulation; methods of observation and formalization prompted the formulation of focused intermediate and general conclusions.

The results of the work – The issues of implementing financial innovations are considered in conjunction with the development of financial technologies. This is an institutional vector of existing changes in the context of digitalization. Such changes will modernize monetary circulation in terms of both its technological capabilities and the expansion of the range of service offerings. In modern conditions, one of the basic issues is the financial security of payment and investment transactions.

The need for focused state regulation of monetary circulation and support for the implementation of new financial technologies is substantiated. Transparency of monetary circulation is at the same time a form of ensuring the safety of transactions when capital and resources have a primary owner and ultimate beneficiary.

The approaches to international and European practice of supporting financial and service innovations, to the regulation and standardization of business transactions in the monetary circulation system using cryptocurrencies are analyzed.

The positive role of digital currencies of central banks in the legalization of monetary capital is emphasized. The need to strengthen: a) state regulation of the circulation of virtual and crypto assets; b) standardization of monetary circulation in order to ensure its transparency is substantiated. The modernization of monetary circulation is designed to determine the possibilities and prospects of its new structure, the legitimate admission of participants to operations in capital markets.

Conclusions. Financial technologies modernize money circulation, saturate investment and consumer demand with service capabilities, financial systems become more flexible operationally. This happens both instrumentally and through the reduction of barriers to access to financial services. The inclusiveness of development and coexistence of economic contractors is ensured to a large extent by the progress of financial technologies.

In the modern world, the renewal of financial systems without digitalization and fintech is impossible. Technological innovations directly affect the sphere of money circulation and the use of cryptocurrencies, in particular in terms of payment and investment services. Cryptocurrency markets have instrumentally changed money circulation since their appearance – since 2016. At the same time, the transparency and regulation of money circulation with the presence of cryptocurrencies

are not sufficient today. Central bank digital currencies (CBDC) are designed to change the digital landscape of money circulation and ensure its transparency.

The international financial and payment systems will be rebuilt, are already being rebuilt. Digital assets of central banks (after testing) and private cryptocurrencies (after official legalization) will become the predominant form of payments and storage of reserves. The study and implementation of digital national currencies by central banks of states is a positive, and not only regulatory, but also, more broadly, institutional, the consequences of which will soon be felt by all parties involved. In Ukraine, promising areas of financial and technological changes are the further digitalization of money circulation and financial services, the introduction of new technologies for servicing clients and partners by financial institutions, and strengthening cybersecurity when carrying out investment and payment transactions.

Key words: *financial innovations and technologies, money circulation, sectoral structure of monetary circulation, digitalization, payment service, investing, digital currencies, cryptocurrencies, financial security, government regulation, standardization, modernization.*

Постановка проблеми. За останнє десятиріччя ринки фінансових послуг кардинально змінилися. Фінансові технології стали визначальною ознакою їх розвитку. Грошовий обіг пришвидшився і доповнився новими фінансовими інструментами та активами. Контакти між економічними агентами як безпосередньо, так і між ними та державними органами стали переважно безвізуальними, більш диверсифікованими, індивідуально ініційованими. Споживач та оператор/надавач послуг часто поєднуються в одній особі. При цьому персональний фінансовий менеджмент ідентифікується як форма економічної поведінки. Фінансові ресурси і можливості керуються через комп'ютери і смартфони в обопільному мережевому зв'язку з банками та іншими фінансовими організаціями. Фінансова інклюзія набула форми прояву доступності фінансових технологій. Держава позиціонує себе як активний учасник сфери фінансових технологічних послуг, і, насамперед, у регуляторному плані в частині стимулювання необхідних новацій.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питання грошового обігу та фінансових інновацій, впровадження нових форм фіатних валют і приватних фінансових інструментів є одними з основних сучасної грошово-кредитної політики. Відповідним чином ці питання нерозривні з питаннями державного регулювання грошового обігу, пошуку відповідей на нові виклики.

Дослідження і огляди апелюють до звітів і розробок міжнародних фінансових організацій (Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, ЄБРР та інші) та національних регуляторів (Національний банк, Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку). Тому перелік прізвищ фахівців—до-

слідників навряд чи може бути вичерпним, оскільки чи не щоденно нова інформація і дані стають доступними для загалу і в професійному середовищі.

Метою статті є вивчення особливостей сучасного грошового обігу у міжнародній і вітчизняній практиці, оцінювання впливу цифровізації на структуру грошового обігу у контексті змін регулювання та стандартизації.

Виклад основного матеріалу. Ринки капіталу постійно трансформуються. Це відображає плінність умов і потреб економічних й інших комунікацій. Фінансові інновації модернізують грошовий обіг, їх інструментальна гнучкість в інтересах учасників ринків стає ознакою і результатом відповідних змін.

Внаслідок цифрової трансформації ринків капіталу формується нова секторальна структура грошового обігу. Мова йде функціонування традиційних фіатних валют (наявних національних грошей) і нових фінансових інструментів у секторах CeFi (Centralized Finance) та DeFi (Decentralized Finance). Сектор CeFi уособлює обіг цифрових валют центробанків (CBDC – Central Bank Digital Currency), а сектор DeFi пов'язується з обігом різних приватних криптовалют.

За останні роки пертурбації в сегментах централізованих і децентралізованих фінансів, технологій блокчейн, циркуляції криптовалют, підготовки і запуску цифрових валют центробанків викликали оновлення фінансових інструментів і можливостей їх застосування. Деталізація цих змін виходить за лімітовані межі цього матеріалу, тому надалі мова про зміни в обігу фінансових активів секторів CeFi та DeFi.

Порівняння особливостей грошового обігу у секторах CeFi та DeFi дає такі узагальнення. Роз-

виток сектору CeFi через початкове тестування і наступне впровадження CBDC постає трендом у змінах структури сучасного грошового обігу. CBDC є суверенним правом емісії центробанком цифрових грошей. Сутнісно це електронна форма національної грошової одиниці країни, випуск та обіг якої централізовано забезпечує єдиний емітент і регулятор у рамках грошово-кредитної політики, що ним проводиться. Таким регулятором та єдиним емітентом є центробанк кожної країни чи об'єднання країн (в Євросоюзі, наприклад, це Європейський центральний банк).

CBDC мають всі функції грошей, а приватні криптоактиви – тільки деякі з них. У приватних криптоактивів є великі ризики волатильності ціни на ринку. У приватних криптоактивів є ціна, але немає вартості, це чисто спекулятивний інструмент. Спекуляції, як відомо, існують до того час, поки немає необхідної і надійної інформації. Ринки приватних криптоактивів підтримуються фактично тільки інформативно, – це ринки інсайдерів, постійні «ринки лимонів» з асиметричною інформацією. Тут також чим більше обману, тим більше прибутків в інсайдерів, – це азбука приклад ірраціоналізації. «Крипосвіт приватного сектору може вибухнути у вогні», – метафорично застережила Financial Times [1]. Попри те, що крипосвіт покладається на лібертаріанські ідеали самоорганізації, угоди між крипто-контрактами є вразливими з т.з. безпечності угод і шахрайства. Фактично, сектор DeFi є свідченням про ризики безмежної фінансової інженерії.

Завжди важливими є гарантії надійності та гнучкості платежів, які можуть бути засновані або на централізованій базі даних, або на технології розподіленого реєстру (DLT) з обмеженим доступом. Центробанки, на відміну від емітентів приватних криптовалют, не можуть експериментувати з відкритою DLT (де не потрібно дозволу на доступ до інфраструктури), яка, наприклад, використовується для біткоіну та інших приватних криптовалют.

Крім цього, відмінною є й інформаційна відкритість щодо власників CBDC та приватних криптоактивів. В останньому випадку анонімність є важливою особливістю та конкурентною перевагою володіння ними. У разі CBDC повна анонімність практично неможлива.

Вирізняються особливості і можливості ідентифікації власників CBDC та приватних криптова-

лют. Останні не прагнуть і практично не можуть бути ідентифіковані. У разі CBDC наявність рахунків (облікових записів) у центробанку ідентифікує їх власників.

При використанні CBDC центральний банк братиме участь у цифрових платежах, конфіденційність власників е-гаманців буде захищена з огляду на відсутність прагнення центробанку до максимізації прибутку, комерційних інтересів у зберіганні, управлінні чи монетизації даних користувачів цифрових платіжних коштів. Залишаються відкритими питання міждержавної комунікації при користуванні CBDC різної юрисдикції. Тут багато буде залежати від конвенційних угод щодо взаємного міждержавного і міжнародного визнання національних цифрових валют.

Явною є відмінність між рахунками у центробанку (при обігу CBDC) і токенами у вільному обігу (приватні криптовалюти) в частині вимог їх ідентифікації: у централізованій системі на основі рахунків перевіряється клієнт, у децентралізованій системі на основі токенів перевіряється сам токен.

Приватні криптовалюти сектору DeFi апоріорі не мають меж обігу. CBDC плануються спочатку використовувати на внутрішньому ринку емітента, характеристики їхньої транскордонності порівняно обмежені і тільки тестуються.

У секторі DeFi окремим підвидом криптовалют є стейблкоїни (від англ. «stablecoin»), ціна яких прив'язується до звичайних валют (фіату) чи окремих біржових активів (наприклад, золото, платина, нафта). У звіті по стейблкоїнах, підготовленим робочою групою з фінансових ринків при Президентів США (Presidents Working Group on Financial Markets ... – PWG), сутність стейблкоїнів визначена як «цифрові активи, призначені для підтримки стабільної вартості відносно національної валюти або інших довідкових активів» [2]. Головне призначення стейблкоїнів як фінансових інструментів – забезпечити стабільну вартість і зменшити ситуативні ризики грошового обігу.

Обране фокусоване забезпечення стейблкоїнів зменшує їх ринкову волатильність, оскільки курс їх обміну/продажу стабілізується завдяки наявності такого «якоря». При цьому створюється централізований резерв для гарантованого обміну/продажу активів у фарватері «заякореного» курсу. Тому такий механізм випуску і обігу стейблкоїнів можна назвати токенизацією з якорем. Прикладами стейблкоїнів є такі з них,

як: Tether (USDT), де під «забезпеченням USDT» потрібно розуміти не лише готівковий долар, а й позики від кредитних організацій; Binance USD (BUSD) – стейблкоїн, забезпечений у співвідношенні 1:1 доларом США; USD Coin (USDC) – токенизований долар США, оскільки повністю прив'язаний до його вартості та інші [3].

Поруч із зазначеними перевагами, стейблкоїни водночас містять і той недолік, що наявність централізованого механізму гарантування вартості і обміну суперечить децентралізованій природі криптовалют. Підтримка курсу стейблкоїнів є ступеневою, і ґрунтується на довірі до тих пов'язаних активів, які є їх забезпеченням. Тим самим обмежується їх обіг за межами вузького кола користувачів.

В Україні наприкінці 2023 року з'явився перший стейблкоїн UAHg, який прив'язаний до української гривні (UAH) у співвідношенні 1:1. UAHg є цифровим інструментом–токеном, який функціонує як трансферний засіб з фіксованою вартістю. Компанія Emittance Corporation відповідає за емісію UAHg, обіг якого потребує розширеної інфраструктури публічних мереж (наразі Ethereum та BNB chain). Компанія Emittance Corporation емітує та продає токени UAHg за USDT/USDC/DAI. Продаж та викуп токенів емітентом здійснюється через офіційних дистриб'юторів за курсом готівкової гривні на сайті МінФін. Далі дистриб'ютори надають токени на вторинному ринку через свої канали дистрибуції. Завдяки формату ERC/BEP20 токен вільно можна інтегрувати в різноманітні продукти (гаманці, біржі, DeFi).

Втім, попри наявні очікування переваг в обігу стейблкоїнів, зустрічаються і застереження щодо їх доцільності. Нещодавно, наприкінці 2025 р. Резервний банк Індії (RBI) оголосив стейблкоїни високоризиковими активами і закликав інші країни зосередитися не на створенні умов розвитку стейблкоїнів, а на запуску цифрових валют центральних банків (CBDC) [4]. Мотивація цього – стейблкоїни «не відповідають основним вимогам, яким мають відповідати надійні справжні гроші – це однаковість, гнучкість та цілісність», а «швидке зростання кількості стейблкоїнів, прив'язаних до іноземних валют, може призвести до заміщення цих валют і порушити грошовий суверенітет країн».

Отже, поєднано з традиційним сегментом фіатних валют, нові сегменти CeFi і DeFi відображають нову секторальну структуру грошового обігу. Це:

- сектор фіатних валют;
- CeFi – сектор (CBDC);
- DeFi – сектор (приватні криптовалюти і стейблкоїни).

Це три взаємопов'язані сектори грошового обігу, субстанція і предмет оперування в яких спільні – гроші. Відмінність між ними полягає у природі емісії грошей та/чи їх еквіваленту, особливостях їх обігу, можливостях і підходах до регулювання і нагляду. Грошовий обіг в такій диференціації секторів став фрагментованим (сукупно для секторів фіату і DeFi), експериментально тестованим (для сектору CeFi), імпульсивним і некерованим (для сектору DeFi). Статистично сектор CeFi наразі доступний тільки в частині оцінювання сегменту стейблкоїнів. Щодо динаміки сектору DeFi, то спекулятивні сплески вартості криптовалют та їх періодичні ліквідації як активів є свідченням ризикованості таких операцій, а їх фінансова безпека «коливається» разом з коливанням ціни кожного криптоактиву.

У зарубіжній європейській практиці серед нормативних «запобіжників» спроб некерованого обігу фінансових активів вирізняється Директива ЄС про адміністративне співробітництво DAC8 (DAC8 Directive – «Directive on Administrative Cooperation 8») [5].

Ця Директива, що введена в дію з 01.01.2026 року з необхідністю звітування з 2027 року, є восьмою поправкою до початкової Директиви ЄС 2011/16, яка набула чинності у 2011 році та встановила рамки для співпраці між державами–членами Європейської Унії з питань прямого оподаткування [6]. Згідно 8-ої правки цієї Директиви розширюється автоматичний обмін податковою інформацією, включаючи криптоактиви та попередньо узгоджені податкові рішення, задля підвищення прозорості та боротьби з ухиленням від сплати податків.

Цілями впровадження європейської Директиви DAC 8 є боротьба з податковими шахрайствами, ухиленням від сплати податків та забезпечення рівних умов для криптоактивів і традиційних фінансових інструментів.

Введення цього документу зобов'язує Постачальників послуг криптоактивів (CASP – Crypto-Asset Service Provider) звітувати про операції користувачів до податкових органів з 1 січня 2026 року. У міжнародному середовищі вживається також термін «Постачальник послуг віртуальних ак-

тивів (Virtual Asset Service Provider, VASP). У даній статті термін CASP використовується в розумінні європейської практики, хоча він має екстериторіальне застосування. Наприклад, в рамках вимог CASP вимагається від криптовалютних бірж, що базуються в США, звітувати про клієнтів-резидентів ЄС. Іншими словами, правила DAC8 вимагають від постачальників послуг криптоактивів звітувати про всі транзакції, що пов'язані з придбанням, розпорядженням або обміном криптовалюти та інших цифрових активів.

Ключовими аспектами регуляторних новацій DAC8 є такі. По-перше, це вимога розширення обміну інформацією між учасниками грошового обігу. Така інформація включає дані щодо криптоактивів та відповідні транзакції в системі автоматичного обміну даними між податковими органами ЄС.

По-друге, це зобов'язальність звітності для CASP. Постачальники торговельних та платіжних послуг з використанням криптоактивів (біржі, гаманці) зобов'язані збирати дані про користувачів-резидентів ЄС та їхні операції з 1 січня 2026 року. Фактично це новий стандарт транспарентності і підвищення рівня фінансової безпеки.

По-третє, вимоги ведення бізнесу на крипторинках ужорсточилися. Так, зокрема, компанії, що працюють у ЄС, повинні мати обов'язкову реєстрацію в одній з держав-членів ЄС. Також вимоги в рамках DAC8 поширились на постачальників послуг CASP, які повинні проводити належну перевірку клієнтів та звітувати про операції (купівля, продаж, обмін). Невиконання вимог може призвести до штрафів та втрати доступу до європейського ринку.

Сукупно і результативно DAC8 створює більш прозоре регуляторне середовище для криптоіндустрії, інтегруючи її в загальну систему податкової прозорості ЄС.

Такі зміни потребують узгодженої стандартизації умов обігу сучасних фінансових активів. Це все спонукає до впровадження глобальних стандартів обробки фінансових повідомлень, змінюють правила платіжного сервісу для банків, компаній і держав.

Одним із базових елементів такої трансформації є міжнародний стандарт ISO 20022 для обміну фінансовими повідомленнями між банками та іншими фінансовими організаціями, що забезпечує уніфікований формат для обробки фінан-

сової інформації. Стандарт є важливим елементом фінансової інфраструктури – інформаційної, платіжної.

Довідково: Стандарт ISO 20022 розроблено Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO – International Organization for Standardization), вперше опублікований у 2004 році [7]. Його впровадження в Україні відбулося 1 квітня 2023 року при переході на новий платіжний формат взаєморозрахунків у Системі електронних платежів (СЕП) за активної участі Національного банку України [8].

У багатьох країнах стандарт ISO 20022 є рамовим орієнтиром для здійснення фінансових транзакцій та обміну даними. Цей стандарт широко використовується як уніфікована платформа для обробки платежів, фіксації індосаменту цінних паперів, валютного обміну та інших різноманітних фінансових послуг. Результатом уніфікації електронного обміну даними між фінансовими установами є покращення взаємодії між фінансовими суб'єктами, інфраструктурним забезпеченням ринку та клієнтами. При цьому покращується інформаційна транспарентність ринків, забезпечується відкритість даних транзакцій у платіжних повідомленнях. Фактично це універсальна мова реалізації фінансових угод. Підвищення прозорості та покращення якості даних при дотриманні рекомендацій ISO 20022 орієнтоване на зниження транзакційних ризиків, запобігання фінансовим злочинам при здійсненні транскордонних платежів. Дотримання стандарту визначає належний рівень прозорості, ефективності й інтеграції як для традиційних ринків, так і для нових сегментів, – для криптоіндустрії у т.ч.

У сегменті крипторинків ISO 20022 означає стандартизацію повідомлень в режимі P2P для перетоку капіталу, взаємопроникнення з традиційною фінансовою системою, а також для підвищення операційної сумісності, якості даних та безпеки всередині самого криптпростору. Сам стандарт надає універсальний формат для поширення і опрацювання фінансової інформації. Власники криптовалют при здійсненні угод їх купівлі-продажу можуть використовувати положення стандарту ISO 20022 для забезпечення легітимності та інтеграції цих фінансових інструментів у глобальні платіжні системи.

Окремий важливий аспект: стандарт ISO 20022 не є регуляторною основою здійснення

фінансових угод. Це не закон чи підзаконний регуляторний акт. Цей документ тільки стандартизує форми і вимоги до фінансових повідомлень.

Розуміння відмінностей між стандартизацією та регулюванням в даній частині полягає в обмеженнях впливу цього документу на ринки капіталу. Зокрема, стандарт ISO 20022: а) не встановлює правил бізнес-поведінки фінансових установ; б) не визначає, хто має право надавати фінансові послуги. Цим, як відомо, займаються державні регулятори – центробанки, комісії з цінних паперів й інші установи.

Стандарт ISO 20022 є загальним, уніфікованим форматом всіх фінансових повідомлень, який планується використовувати у всіх країнах та для всіх типів транзакцій. Як глобальний стандарт фінансових повідомлень та обміну електронними даними між фінансовими організаціями, він широко використовується банками й платіжними організаціями для обопільної взаємодії. Стандарт розроблений для більшої адаптивності саме міжнародної взаємодії, для інтероперабельності.

Фактично стандарт ISO 20022 є рекомендаційним меседжем дотримання легітимності угод, маркером фіксації їх транспарентності, здатності ринкових контракторів до легітимації капіталу. В цій же площині, наприклад, «Принципи корпоративного управління» у відповідному документі НКЦПФР відзначені як «... свого роду посібник, який дає відповіді на питання, як українським підприємствам подолати «кризу довіри» ... інвесторів та як залучати фінансові ресурси на ... фондових ринках» [9].

Як рекомендаційний документ, стандарт ISO 20022 не запобігає й не убезпечує від фінансових спекуляцій, зокрема на крипторинках. Періодичні каскадні ліквідації роздмуханої вартості криптоактивів є тому підтвердженням. Наприклад, обвал крипторинку 10–11 жовтня 2025р. на понад 16% призвів до скорочення його капіталізації майже на \$600 млрд (з \$4,08 трлн до \$3,49 трлн). Трейдери втратили понад \$19 млрд в кредитних позиціях, які було ліквідовано протягом кількох годин. Біткойн (BTC) впав більш ніж на 14%, ефір (ETH) – приблизно на 12%, солана (SOL) – на 25%. Інші криптовалюти впали ще більше – на 40–70%.

Значення ISO 20022 є інституційним, всеохоплюючим, оскільки цей стандарт уніфікує інфраструктуру міжнародних платежів. Зокрема, такі

міжнародні платіжні системи та мережі для електронних переказів коштів між банками та фінансовими установами, як SWIFT, SEPA, Fedwire, CHIPS – вже переходять на нього. Новітні криптопроекти, такі як Ripple (XRP), Stellar (XLM), Algorand (ALGO), – сумісні з ISO 20022, що дозволяє їм перспективно інтегруватися у глобальну фінансову систему.

Довідково: Ripple (XRP), Stellar (XLM) та Algorand (ALGO) – це криптовалюти та блокчейн-платформи, призначені для забезпечення швидких та недорогих транзакцій, проте кожна з них має свої особливості. XRP орієнтований на інституційні платежі між банками, XLM орієнтований на фінансову доступність, а ALGO фокусується на забезпеченні безпечних та швидких платежів для широкого спектру застосувань.

Стандарт ISO 20022 адмініструє SWIFT. Саме SWIFT виступає координатором практичного впровадження стандарту у фінансову інфраструктуру, є офіційним реєстратором і технічним адміністратором стандарту (Registration Authority, RA), відслідковує послідовність (схеми) повідомлень, публікує оновлення, забезпечує сумісність між різними фінансовими установами.

Підходи до інфраструктурного забезпечення ринків капіталу й обігу цифрових активів в США, в Європі, в Україні, є такі.

1. США залишаються найбільшим інвестиційно-платіжним ринком, але водночас мають жорсткі регуляторні вимоги щодо бар'єрів допуску до обігу нових фінансових активів. Регуляторні рестрикції в США є показовими для ринків капіталу. SEC (Комісія з цінних паперів і бірж) та CFTC (Комісія з торгівлі товарними ф'ючерсами) активно тестують статус цифрових активів.

ФРС США і SWIFT-мережа поступово переходять на стандарт ISO 20022 в частині міжнародних платежів. Це відкриває двері до стандартизації й криптоактивів, які можуть перспективно інтегруватися з традиційною фінансовою системою. У США досліджується цифровий долар як новаційний фінансовий інструмент. Цифровий долар має бути сумісним із ISO 20022.

2. Європа. Європейський Союз впровадив MiCA (Markets in Crypto-Assets Regulation) – всеохопний нормативний акт для регулювання криптовалютного ринку. Це один із перших системних підходів у світі, який засвідчує спроби гармонізації ринкових регуляцій.

Європейський центральний банк (ЄЦБ) запроваджує вимогу щодо використання стандарту ISO 20022 для своєї платіжної системи TARGET2. Цим самим в ЄС всі учасники ринків капіталу переходять на єдиний стандартизований формат повідомлень. Також ЄЦБ тестує цифрове євро як пілотний прорект для впровадження в рамках ISO 20022. Це забезпечить інтеграцію банків з фінтех-компаніями.

Висновок:

Отже, Директива ЄС DAC8 і Стандарт ISO 20022 є важливими елементами інфраструктури сучасних ринків капіталу. Обіг криптовалют, як частини грошового обігу, поступово унормовується і стандартизується. Втім, зберігається значна невизначеність щодо того, як криптовалюти та їх обіг регулюватимуться в різних юрисдикціях.

В Україні регуляторна база розвитку інфраструктури ринків капіталу достатньо динамічна. Так, нещодавно у першому читанні ухвалено законопроект «Про віртуальні активи», який формує юридичне підґрунтя для крипторинку. Це важливий крок до інтеграції з глобальною фінансовою системою. Національний банк України (НБУ) з 2023 року синхронізує платіжні системи із стандартом ISO 20022. Це дозволяє Україні відповідати вимогам ЄС та міжнародних партнерів. НБУ тестує електронну гривню (e-гривню), яка має бути сумісною з ISO 20022. У цьому аспекті безсумнівний є новаційний розвиток грошового обігу та інтеграція з міжнародними ринками капіталу.

Список використаних джерел:

1. Yates T. Why central banks should not push ahead with CBDCs URL: <https://www.ft.com/content/44015dbd-e28a-4be9-b690-ff309b80b890>
2. Report on Stablecoins. Presidents Working Group on Financial Markets and Federal Deposit Insurance Corporation. URL: https://home.treasury.gov/system/files/136/StableCoinReport_Nov1_508.pdf
3. Стейблкоїни: аналог долара чи навіть краще? URL: <https://finance.ua/ua/saving/stablecoin>
4. ЦБ Індії закликав усі країни світу відмовитися від стейблкоїнів. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2026/01/03/165507450/>
5. International Standards for Automatic Exchange of Information in Tax Matters. Crypto-Asset Reporting Framework and 2023 update to the Common Reporting Standard / https://www.oecd.org/en/publications/international-standards-for-automatic-exchange-of-information-in-tax-matters_896d79d1-en.html

[international-standards-for-automatic-exchange-of-information-in-tax-matters_896d79d1-en.html](https://www.oecd.org/en/publications/international-standards-for-automatic-exchange-of-information-in-tax-matters_896d79d1-en.html)

6. Council Directive 2011/16/EU of 15 February 2011 on administrative cooperation in the field of taxation and repealing Directive 77/799/EEC / <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0016>

7. ISO 20022. A single standardisation approach (methodology, process, repository) to be used by all financial standards initiatives. URL: <https://www.iso20022.org/>

8. Упровадження стандарту ISO 20022. URL: <https://bank.gov.ua/ua/payments/project-iso20022>

9. Про затвердження Принципів корпоративного управління. – Рішення НКЦПФР від 22.07.2014 № 955. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr955863-14#Text>

References:

1. Yates T. Why central banks should not push ahead with CBDCs URL: <https://www.ft.com/content/44015dbd-e28a-4be9-b690-ff309b80b890>
2. Report on Stablecoins. Presidents Working Group on Financial Markets and Federal Deposit Insurance Corporation. URL: https://home.treasury.gov/system/files/136/StableCoinReport_Nov1_508.pdf
3. Steiblkoiny: analog dolara chy navit krashe? URL: <https://finance.ua/ua/saving/stablecoin>
4. TsB Indii zaklykav usi krainy svitu vidmovytsia vid steiblkoiniv. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2026/01/03/165507450/>
5. International Standards for Automatic Exchange of Information in Tax Matters. Crypto-Asset Reporting Framework and 2023 update to the Common Reporting Standard / https://www.oecd.org/en/publications/international-standards-for-automatic-exchange-of-information-in-tax-matters_896d79d1-en.html
6. Council Directive 2011/16/EU of 15 February 2011 on administrative cooperation in the field of taxation and repealing Directive 77/799/EEC / <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0016>
7. ISO 20022. A single standardisation approach (methodology, process, repository) to be used by all financial standards initiatives. URL: <https://www.iso20022.org/>
8. Uprovadzhennia standartu ISO 20022. URL: <https://bank.gov.ua/ua/payments/project-iso20022>
9. Pro zatverdzhennia Pryntsypiv korporatyvnoho upravlinnia. – Rishennia NKTsPFR vid 22.07.2014 № 955. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr955863-14#Text>

955. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr955863-14#Text>

Дані про автора

Корнєєв Володимир Вікторович,

д. е. н., професор, професор кафедри фінансів імені Віктора Федосова Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0654-5311>

e-mail: vkorn27@gmail.com

Data about author

Volodymyr Korneev,

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Finance named after Viktor Fedosov, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

e-mail: vkorn27@gmail.com

Надходження статті до редакції 02.02.2026

Прийнято до друку 11.02.2026

Опубліковано 27.02.2026